

Láttelelet XIV.

„Tapasztalom, hogy minden író annyit veszít írói és erkölcsi súlyából, amennyi az általa kiszorított politikai szerepkör súlya.”

(Márai Sándor, 1945)

Úgynevezett mértékadó magyar értelmiségiek – például Nádas Péter, Radnóti Sándor, Heller Ágnes, Esterházy Péter (a névsor hosszú!) – a hajdani KISZ-funkcionáriust, a mai Magyarország kiskirályát, jelenlegi miniszterelnökünket nem győzik méltatni politikai táluentumáért. A hírhedt öszödi beszédet – „hazudtunk nappal, hazudtunk éjjel, hazudtunk este” – retorikai csúcsteljesítménynek tekintik, a politikai őszinteség példaértékű megtestesülésének, és pillanatig sem zavarja őket (sem a kormányfő mögé támogatóként felsorakozott értelmiségieket, politikusokat, pártkatonákat), hogy az önmagától mámoros, lendületesen szónokló miniszterelnök immáron nyakig süllyedt az erkölcstelenségbe.

Fent említett író urak nem buta emberek, nem is tehetségtelenek, felfoghatatlan tehát, hogy miért nem zavarja őket, ha országunk miniszterelnöke előre megfontolt szándékkal éjjel-nappal hazudik. Hogyan és miért képesek lelkesedni egy hazudozó kóklerért? A pártkatonák tapsolnak – ez a dolguk. Ha nem tennék, kirúgná őket a főnökük. De egy magára, erkölcsi tartására valamit is adó magyar író hogy jut el odáig, hogy ódákat zeng egy országcsaló politikusról?

Bolszevik logika: Andropov budapesti szovjet nagykövet 1955-ben – Kun Miklós története – Nagy Imrét lemondásra szólította fel, és amikor Csernyakov követségi titkár megjegyezte, hogy ez mégsem tisztességes dolog, szem-

rebbenés nélkül kioktatta, és Lenin útmutatására emlékeztette az aggályoskodót: „Ami a kommunizmusnak hasznos, az erkölcsös.”

Egy posztkommunista számára tehát természetes, hogy ami neki hasznos, az erkölcsös. És nyugodt szívvel hazudik.

De fent említett író urak nem kommunisták, mégis egyetértenek, sőt nyilvánosan egyetértenek a lazán hazudozó miniszterelnökkel.

Tükör a múlt, pillantsunk bele!

Az Új Hang (a DISZ és az Írószövetség irodalmi és kritikai folyóirata) 1953-as évfolyamát lapozgatom. Ancsel Éva ifjú költő és teoretikus „naprakész” okfejtése: „Ha azt akarjuk, hogy verseink ne csak annyiban teljesítsék kötelességüket, hogy »tartalmazzanak« bizonyos politikai mondanivalót, valamilyen »nemes eszmét«, – hanem az emberek százezreinek szívéhez szóljanak, – tehát funkciójukban ne maradjanak végül is öncélúak, akkor a magyar nép legjobbjainak legnagyobb értékű élményeit kell átélünk és kifejeznünk. Nem akarom azt állítani, hogy a költő nem fejezhet ki különös élményeket verseiben, csak olyan élményt, amit népünk minden öntudatos dolgozója átélhet. Bizonyos az, hogy a költő, éppen azért, mert költő, másképp, mélyebben reagál az élet jelenségeire. Mégis azt hiszem, költészetünk mai helyzetében nem ezeket a »más« élményeket kell keresnünk, hanem az a feladatunk, hogy a magyar nép legjobbjainak tipikus élményeit fejezzük ki, mélyen, megrázóan.” (1953. január)

Elgondolkodtató: vajon mi indíthat egy értelmes embert badarságok leírására? Ancsel Éva írásának első mondata rejti a választ: „Malenkov elvtárs kongresszusi beszámolójában azt mondotta: »A tipikus a pártosság legfőbb megnyi-

latkozási területe a realista művészetben.” Világos: Malenkov elvtárs mond egy rosszul megfogalmazott ostobaságot, de mert az ostobaságot a párt nagy embere mondta, és mert a pártnak mindig igaza van, és mert aki nem ért egyet a párt igazságaival, az ellenség, a lelkes ifjú eltökélten igyekszik beállni a párt-szerű sorba. És közben elfelejt gondolkozni. (Megjutalmazták érte: a párt filozófust csinált belőle.)

Vagy nézzünk a bolsevik vakságra egy másik, igen tetszetős korabeli példát. A Fiatalkor II. Országos Konferenciáján megnyitó beszédében Darvas József igen derűlátóan ítéli meg országunk és az irodalom helyzetét: „A másik, amiért úgy gondolom, hogy eredményes lehet ez a konferencia, az, hogy főleg az elmúlt hónapok alatt sokat tisztult előttünk az irodalmi szemhatár. A párt előadó-irodájának vitája irodalmi életünk időszzerű kérdéseiről és mindenekelőtt Révai elvtárs záróbeszéde mind a fejlődést akadályozó hibák felismerésében, mind az írói feladatok tudatos megoldásában biztosabban tett bennünket.” (1953. február)

Két hónap múlva a szovjet pártvezetés magához rendeli a magyar pártvezérkart, Hruscsov mint a pengős malacot, úgy lehordja Rákosit, a szovjet vezetés leváltja a magyar miniszterelnököt, és megteszi hazánk első emberének Nagy Imrét. Merthogy a szovjet elvtársak Moszkvában már látták azt, amit a magyar elvtársak idehaza nem láttak, hogy Magyarország a gazdasági és politikai összeomlás szélére sodródott, változás kell a gazdaságban, a politikában, a pártmunkában. És az író-politikus Darvas József, aki februárban semmit sem látott ebből, sőt az ellenkezőjét látta, most (sokakkal együtt) hirtelen úgy ítéli meg országunk helyzetét, ahogy a

moszkvai elvtársak megítélni előírják neki.

Eörsi István márciusban így siratta Sztálin elvtársat: „A BETEGSÉG HÍRE. Az volt a legszönyörűbb, / hogy elvesztette a szót és öntudatát, / ki a világon a legtöbb igazságot beszélte, / arra borul a némaság, / ki a világról a legtöbbet tud, most önmagát / sem ismeri – fekszik mozdulatlanul, / remény az ágya, remény száll fölébe, / minden igaz szempárból remény száll feléje, / s egyszerre az is a semmibe hull.” (1953. március) Néhány héttel később még nem tud arról, hogy a szovjet elvtársak katasztrofálisnak ítélik a magyar gazdaság helyzetét, és bár Sztálin halott – „MI MINDENT VESZTETTÜNK örökre el!” –, **Eörsi István** töretlen hittel még így dalol: „Épül az erőmű. Előregyártott / vasbetongerendák, tetők és falak / mint elvarázsolt óriások / heverésznek a felhős ég alatt. / Minden kis rész az Egészlet idézi, / mint fák az erdőt, / nem győzőm nézni, szívem megigézi / előregyártott gyönyörű jövődönk!” (1953. május)

Igen, így kell töretlen hittel előre nézni. Kenyér nincs, cukor csak jegyre, húsért fél éjszaka kell szombatoként sorban állni, a paraszt padlását lesöpörték, elvitték mindenét, a munkás elkeveredve utolsó filléreit hordja a kocsmába, de „előregyártott gyönyörű jövődönk”-ről dalolnak a kommunisták.

Eörsi István okos ember volt. És tehetséges! Csak nem arról írt, amit látott (amit láthatott volna!), hanem arról, amiről – együtt a párttal – úgy döntött, hogy látnia kell, mert van: *előregyártott gyönyörű jövődönk*.

(Amúgy **Eörsi István** első kötete még meg sem jelent, s már József Attila-díjat kapott 1952-ben, nevét bejegyezték a DISZ dicsőségkönyvébe; pártkegyelt

költő: 1953-ban tizenhárom versét közzölte az Új Hang.)

Aztán 1953. július 4-én a kommunisták számára is kiderült, amit rajtuk kívül hazánkban mindenki tudott: romokban az ország, négy év alatt a béka feneké alá süllyedt hazánk. És Eörsi István az új időkről új dalt énekel: „Okuljunk ebből most, hogy segített / a kínok örök orvosa, a párt, / és gyógyuló és beforrott sebek / mutatják ismét munkája nyomát, / most jobban kell vigyáznunk emberek! / A párt szava az maga a valóság, / ne szagoljuk az igazi helyett / eztán soha falra-festve a rózsát.” (1953. október)

Józan ésszel természetesen megkérdezi az ember, hogy lehet a párt szava maga a valóság, ha amit a párt mondott 1953 januárjában, arról 1953 júliusában kiderült, hogy hazugság. És ha ez megtörténhetett, hiszen maguk a kommunisták vallották be (lásd Nagy Imre 1953. július 4-én, a Parlamentben elmondott beszédét!), miért hiszi Eörsi István 1953 októberében, hogy a párt szava most megint maga a valóság? Szeretném hinni, hogy Eörsi István őszintén hitt a pártban. Szeretném hinni, hogy voltak becsületes kommunisták, akiket mint természetes állapot jellemzett a bolsevik vakság, Eörsi István hitt Rákosi Mátyásnak, hitt Sztálinnak, aztán hitt Nagy Imrének. De miért mindig a pártban hitt, és nem abban, amit látott (amit láthatott volna)? Utólag is felfoghatatlan: értelmes ember hogyan írhatja le azt a ostobaságot 1953 októberében, hogy a párt szava az maga a valóság, amikor alig néhány hónapja derült ki, hogy a párt szava maga volt a valótlan?

Igaz, aztán 1956-ban Eörsi István elszégyellte magát, és többé nem hitt sem a pártban, sem az új pártvezérben,

az elvtársait bitófára küldő Kádár Jánosban. És a maga módján próbált – miután kiszabadult a börtönből – költőként, értelmiségiként ártani a Magyar Szocialista Munkáspártnak és Kádárnak. A lelke mélyén talán haláláig szégyellte – „előregyártott gyönyörű jövőnk” – ifjúkori ostoba rajongását a szocializmus építésének nevezett bolsevik országrontásért.

Vajon korunk rajongói, Nadas Péter, Radnóti Sándor, Heller Ágnes, Esterházy Péter és a többi, most a miniszterelnök nagyságát, politikustehetségét méltató magyar tollforgató mikor fogja világgá kiáltani: *Tévedtem, vak voltam, ez a Gyurcsány egy bazaáruló, hazug kókler!*

Bízunk benne, hogy a bolsevik vaksággal megvert magyar értelmiségiek is – mint Eörsi István 1956-ban – egyszer csak föleszmélnek, és elkiáltják magukat: *A király meztelen!*

Régi történet. Gerinctelen politikusok, simulékony értelmiségiek, helyzetkedő pártkatonák nevét emlegetve mondogattuk rosszkedvűen egymásnak a hetvenes években: leköpi a tartás nélküli, erkölcsstelen embert, aki fölnez az égre, és csak annyit mond: *esik az eső.*

Nincs egy éve, öntelt miniszterelnökünk és számtalan hasonszőrű politikustársa pert perre halmozott újságírók, értelmiségiek, magánszemélyek ellen személyiségi jogaik megsértése, becsületsértés, rágalmozás címén. Ma – miközben a tényekre hivatkozva már nap mint nap gátlástalan hazudozónak nevezik számtalan nyilvános fórumon a miniszterelnököt – Gyurcsány Ferenc perek nélkül, sőt szó nélkül tűri mind ezt. S bár diadalittas szónoklatai közben néha meg-megrándulnak az arcizmai – töretlen lendülettel magyarázza,

hirdeti, méltatja reformoknak hazudott országrontó elképzeléseit, jövőnket pusztító politikáját.

Zeng-zúg az ország: *a miniszterelnök hazudik, a miniszterelnök hazudik, a miniszterelnök hazudik... Gyurcsány, takarodj!*

Gyurcsány időnként fölnéz az égre, és megállapítja: esik az eső.

És elvtársaival együtt rendületlenül menetel tovább a szakadék felé.

Abból nem lenne nagy baj, ha Gyurcsány és kormánya a szakadékba zuhanna (a maradék mentőkocsikból néhány biztos jutna számukra sürgősséggel), a tragédia az, hogy menthetetlenül az egész országot magukkal rántják.

És mögöttük felsorakozva egyetértően hallgatnak, vagy csupán maguk között óvatosan morgolódnak pártfegyelmezett elvtársaik, mert megtanulták – negyven évig vaskövetkezetességgel verték a fejükbe –, hogy hinni kell a Pártban (Magyar Kommunista Párt, Magyar Dolgozók Pártja, Magyar Szocialista Munkáspárt, Magyar Szocialista Párt), mert a Párt tudja, mit csinál, és mert csak és kizárólag a párttagok (MKP, MDP, MSZMP, MSZP) képviselik politikában, gazdaságban, ideológiában, tudományban az egyetlen helyes utat.

És mindeközben – ki tudja, miért? – mértékadó magyar értelmiségiek nem átallnak hozsannázni a hazug és erkölcsstelen miniszterelnöknek.

Ha egy ország miniszterelnökét az ellenzék drámai következmények nélkül hazugnak, tudatos országszédítőnek, erkölcsstelen politikusnak nevezheti, akkor abban az országban demokrácia van. Ez jó. De ha ezek után a miniszterelnök rendületlenül a helyén marad és maradhat, mert párthíveiben és értelmiségi udvartartásában sem rendül meg a hit kormányzás helyett csak

összevissza locsogó, felelőtlenül hazudozó főnökükben, akkor...

Ha az erkölcsstelen, hazug miniszterelnök – visszaélve túlhatalmával – erőszakkal „rendet” csinál pártjában és a közéletben, vagyis a kommunista hagyományok szerint (a jelek erre mutatnak) „eltünteteti” politikai ellenfeleit, akkor ismét demokratikus szocializmus, azaz szocialista demokrácia, tehát proletárdiktatúra lesz hazánkban. És akkor jaj nekünk!

Vagy nemcsak a köpönyegforgató, országrontó és hazug kormány polgári ellenzéke, de a Magyar Szocialista Párt tagjai és hívei is egyre hangosabban mernek őszinte véleményt nyilvánítani, és kimondják – megunva mameluksorba kényszerített Gyurcsány-alattvalóságukat –, hogy a király meztelen!

Annak idején a Párt hívő rabjai lelkesen tapsoltak: *Éljen Rákosi! Éljen a Párt!* Megfordult a szél, tapsoltak lelkesen: *Éljen Nagy Imre! Éljen a Párt!* Megint fordult a szél, megint lelkesen tapsoltak: *Éljen Rákosi! Éljen a Párt!* És a pártjuk megkérdőjelezhetetlen mindenhatóságában hívő lelkes kommunisták 1956 nyarán már új jelszót skandáltak: *Vesszen Rákosi! Éljen a Párt!*

Fel, fel, ti rabjai a pártnak! Itt az idő, elvtársak! Országunkat – éppúgy, mint 1956 nyarán – a szakadék felé sodorja a miniszterelnök és szolgalelkű kormánya. Ideje lenne jelszót váltani! Kínálkozik a történeti párhuzam.

Éljen Rákosi! Éljen a Párt!

Vesszen Rákosi! Éljen a Párt!

Bátran, elvtársak, mint a bátor kommunisták 1956 nyarán, akik először kiáltották világgá, hogy tévedhetetlennek tartott, egyeduralkodó vezérük és vezetőjük kalandor gazember.

Manapság sokan arcátlanul azzal kérkednek, hogy 1956-ban a kommunisták

álltak az élére a politikai élet megújulását követelő, forrásodó társadalmi mozgalomnak. Igaz, Kádár János 1956. november 1-jén híres-hírhedt rádióbeszédében még így méltatta elvtársai „haladó” tettét: „Bátran elmondhatjuk: ennek a felkelésnek eszmei és szervezeti vezetői a ti soraitokból kerültek ki. A magyar kommunista írók, újságírók, egyetemisták... az első sorokban küzdöttek a Rákosi-féle önkényuralom és kalandor politika ellen. Büszkéek vagyunk arra, hogy a fegyveres felkelésben, annak vezetésében becsülettel helytálltatok...” (Népszabadság, 1956. november 2.)

Kádár elvtárs Rákosi elvtárs elvtársaként és pártfegyelmzett belügyminiszterként hagyta jóvá Rajk elvtárs kivégzését. Csak néhány év telt el – igaz,

közben Rákosi elvtárs jóvoltából néhány évig börtönben ült –, és rádöbent: Rajk elvtárs jó elvtárs volt, Rákosi viszont kalandor és gazember.

Éljen Rákosi! Éljen a Párt!

Vessen Rákosi! Éljen a Párt!

Nos, elvtársak! Tanulmányozzák és tanuljanak párttörténetükből! Az ellenzék ma nem győzi hangoztatni, hogy a Gyurcsány-féle hazug, elvtelen és erkölcstelen kalandorpolitika romlásba viszi az országot.

Mint 1956-ban, kezdjék el bátran pártjuk megtisztítását! Talán még nem késő.

„...elítéljük azokat, akik ifjúságunk körében a sovinizmus métegyét igyekeznek terjeszteni, s a demokratikus szabadságot, amelyet államunk a dolgozó népnek biztosít, nacionalista jelle-

Gerő Ernő, Nagy Imre, Kádár János, Marosán György – egyseben a kommunista erő

gű tüntetésre használták fel. Pártunk vezetését azonban ez a tüntetés sem ingatja meg abban az elhatározásában, hogy tovább haladjon a szocialista demokratizmus fejlesztése útján.”

A fent idézett mondatokat nem Gyurcsány Ferenc mondta 2006 októberében, a Kossuth téri tüntetés után, hanem Gerő Ernő, a Magyar Dolgozók Pártja első titkára a Magyar Rádióban 1956. október 23-án este. Gerő Ernő következetesen haladt a párt által képviselt (szerintük!) egyetlen helyes úton: becstelen hazaárulóként hatalma, hatalmuk megtartása érdekében az ország legázolására kérte szovjet elvtársait.

Ötven évvel később Gyurcsány Ferenc Gerő Ernőhöz hasonló eltökéltséggel halad a szerinte egyetlen helyes úton.

Gerő Ernő bízhatott a szovjet elvtársakban. Kérni sem kellett a segítséget a szolgálalkú lakájoknak, Hegedüs Andrásnak, Piros Lászlónak, Apró Antalnak, a szovjet tankok jöttek maguktól is.

De miben, kiben bízik Gyurcsány Ferenc?

Amikor ötven évvel ezelőtt elviselhetetlenné vált a kommunisták antidemokratikus országglása, és a csőd szélére sodort ország népe fellázadt Moszkva talpnyalóinak uralma ellen, először Gerő és hazaáruló társai, aztán Kádár János és hazaáruló társai próbálták szovjet tankok segítségével uralmuk alá hajtani az országot. Gerő Ernőnek nem, Kádár Jánosnak sikerült.

De miben, kiben bízik Gyurcsány Ferenc, aki tanítómestereihez hasonlóan önmagát és pártját Magyarország kizárólagos megmentőjének hiszi, és politikáját Rákosi Mátyást, Gerő Ernőt lepipáló arroganciával és göggel alternatíva nélküli ország- és népboldogító programnak hirdeti?

„Természetelleni politikai rendszerek is soká fenntarthatják magukat; mert a népek türelme s a kétségbeesés közt hosszú út fekszik” – emlékeztette a hatalmával visszaélő, az ország vagyonyával, erkölcsi tőkével rosszul sáfárkodó kormányt Kossuth Lajos 1848. március 3-án Pozsonyban, az országgyűlésen. Akkor két hétig tartott az út a politikusok szöszátyárkodásától az emberek nyíltan (az utcán!) vállalt állásfoglalásáig, a forradalomig.

1956. október 23-án ez az út nagyon rövid volt: Gerő Ernőt már beszéde közben – *Vesszen Gerő!* – kiátkozta a népharag.

2006. október 1-jén Magyarország lakossága demokratikus választáson egyértelműen nemet mondott a miniszterelnök és kormánya országglására.

A köztársasági elnök, az ellenzéki pártok és a választópolgárok felkínálták a miniszterelnöknek a demokratikus jogállamban egyetlen jogszerű és tisztességes lépést: mondjon le, és távozzon önként a hatalomból.

Felkínálták a hazugságban cinkos kormánypártoknak a megtisztulás – demokráciában a törvény szavával, alkotmányos jogrendben biztosított – lehetőségét: mentse föl a hazudozó kormányfőt és hiteltelenné lett csapatát.

A miniszterelnök és a kormánypártok nem éltek a demokratikus jogállamban jogszerű és becsületes megoldás lehetőségével.

Ma még nem tudjuk, egy ilyen „természetelleni politikai rendszer” meddig bitorolhatja a tudatos hazugsággal megszerzett, erkölcsi tartás nélkül birtokolt politikai hatalmat.

Ma még nem látni, 2006 telén milyen hosszú az út a nép türelme és a kétségbeesés között.

Szigethy Gábor